

קריסת הדסה ישגב נקדימון ואריאל בנדור

הדסה היא גוף ציבורי, וכך צריך לפקח עליה

« המשרד בבית החולים הדסה עורר, לצד התהיות הציבוריות והכלכליות הקשות, גם בעייתיות משפטית עקרונית.

באחרונה הועלו טענות על כשלים בהתנהלות "שומרי סף" שונים של הדסה, ובהם הדירקטוריון, ועדת הביקורת, רואי החשבון, מבקרי הפנים, רשם העמותות, משרד הבריאות ומשרד האוצר. ואולם השאלה היא אם מדובר בהצטברות מקרית של בעיות נקודתיות, או באי-התאמה בין המעמד המשפטי של הדסה לבין המציאות.

הדסה מאוגדת כחברה לתועלת הציבור – גוף בבעלות פרטית שמטרתו ציבוריות בלבד ואסור לו לחלק את רווחיו לבעלי מניותיו. התאגדות כחברה לתועלת הציבור היא בעלת יתרונות, למשל, בכל הנוגע לקבלת תרומות, אך היא מטילה על החברה גם מגבלות שמטרתן להבטיח כי היא תתנהל באופן תקין ויתרונותיה לא ינוצלו לרעה. במיוחד יש דגש על כך שחברה לתועלת הציבור תקדיש את מקורותיה למטרותיה הציבוריות ולא תעקוף זאת על ידי תשלום מים מופרזים לבכירים ול"בעלי שליטה" אחרים. עם זאת, חברה לתועלת הציבור היא עדיין תאגיד פרטי. כך, בין היתר, חברות

כאלה אינן מבוקרות על ידי מבקר המדינה ותנאי השכר בהן אינם כפופים למשפט הציבורי. אמנם במקרים רבים ניתן לסווג חברות כאלה כ"גופים דרמהוטיים" שהם בעלי אופי ציבורי ופרטי כאחד, אך בפועל אין לכך השלכה של ממש על החלטותיהן העסקיות. לכן, הרגולציה והפיקוח השלטוני החלים על חברות לתועלת הציבור אינם עולים, ואפילו נופלים, מאלה שלהן כפופות חברות עסקיות שמניותיהן נסחרות בבורסה.

על רקע זה מתעוררת תהייה האם הרגולציה הקיימת אכן הולמת גוף כהדסה. בפועל הדסה מספקת שירותי בריאות ציבורית למאות אלפים. מרבית השירותים, הכלולים בסל הבריאות, ממומנים על ידי הקופות מתוך דמי ביטוח הבריאות שהאזרחים משלמים למדינה מכוח החוק באמצעות הביטוח לאומי. גם חלק ניכר משירותי השר"פ, של הדסה מותר לקיים בהיותה גוף "פרטי" והאסורים בבתי חולים בבעלות ציבורית, ממומנים בפועל על ידי הקופות במסגרת הביטוחים המשלימים שאזרחים רבים מבטחים בהם. על רקע זה, ואף בהתעלם מהעובדה שהמדינה השתתפה גם בהוצאות נוספות של הדסה,

בהן בניית מגדל האשפות, השאלה היא אם אכן ההתייחסות להדסה כגוף פרטי, ולכל היותר דרמהוטי, מבטאת את מהותה האמיתית כספקית שירותים ציבוריים חיוניים במימון מסים שהציבור משלם למדינה. אכן, הדסה ניזונה גם מתרומות, בהן מיליארדים שנשות הדסה העבירו לה. אך גם בתי חולים ציבוריים מממשלתיים, עירוניים וכאלה שבבעלות הקופות מקבלים תרומות, ובכך בלבד אין כדי לנתקם מהמשרד המשפטי הציבורי אשר לו הם כפופים.

כל אלה, ועל רקע המשרד אליו נקלעה הדסה, מחייבים מחשבה מחודשת בשאלת הצורך להחליף את המשרד המשפטי החל כיום על הדסה, שדומה כי לא נועד לגופים מסוג זה – במשטר חדש שיתבסס על הדין הכללי החל על גופים ציבוריים, לרבות בענייני שכר. מובן שככל שיש לכך הצדקה לאור הייחוד של הדסה, ניתן יהיה לערוך התאמות במערכת הרגולטורית החדשה שתקבע, אך מערכת זאת צריכה להתבסס על המהות האמיתית של הדסה כמוסד ציבורי.

נקדימון הוא בעלי משרד עו"ד ד"ר ישגב נקדימון; עו"ד בנדור הוא פרופ' מן המניין באוניברסיטת בר-אילן